

der var »Fritænkere«. Indenfor Kirkelæren vilde Pontoppidan bryde Bane for en nyrationalistisk Opfattelse helt paa Trods af Grundtvigianismens oprindelige dogmatiske Syn. Om alt dette berettes meget kortfattet og noget brudstykkeagtigt og uden noget egentlig historisk Perspektiv. Det er dog historisk mærkeligt, at en Præst omkring 1900 skulde kæmpe under saa voldsom Modstand og i det hele saa forgæves for at faa genskabt en Tolerancens Tilstand indenfor den danske Kirke som den, der raadede gennem hele første Halvdel af det 19. Aarhundrede lige til den Tid, da Præsteskabet maatte gribe tilbage til den konsekvent gennemførte Orthodoxi som det eneste, der kunde give Sammenholdskraft og en fast Stilling overfor det frembrydende kirkelige Demokrati, hele den »Vækkelsen«s Retning, som ogsaa Morten Pontoppidan har tilhørt, samtidig med at han satte saa meget ind paa at bekæmpe en af »Vækkelsen«s vigtigste Frugter.

Hans Jensen.

Under Udarbejdelsen af Bogen om Carl Jacobsens Liv og Gerning fandt Professor Johannes Steenstrup i Arkivet paa Carlsberg og blandt Familiebreve, der var stillet ham til Raadighed, godt Materiale til J. C. Jacobsens Karakteristik, som ikke kunde finde Plads inden for de givne Rammer, hvorfor den Tanke opstod hos ham at sende en mindre Bog ud som Forløber, en Bog, der skulde naa til videre Kredse end det store af Ny Carlsberg-Fonden bekostede Værk. Saaledes blev Skriftet *Carl Jacobsen og hans Fader* til. Titlen til Trods samler Interessen sig om J. C. Jacobsen, af hvis Breve store Uddrag gives, saaledes at Fremstillingen efter sin Form minder om de engelske Biografier. Brevene, der er skrevne til Hustruen eller Sønnen, er stærkt personligt prægede. Jacobsen vil vejlede sin eneste Søn og meddele ham af sit Livs Erfaring vunden ved Selviagttagelse og Selvopdragelse og ved Arbejdet mellem Mennesker. Overfor Faderen staar Sønnen, tung og sen, hemmet af den ældres faste Personlighed, indtil lange Studierejser giver ham Mulighed for Udvikling og Dygtiggørelse.

Brevene er dog ikke eneste Kilde for Skildringen; den bæres helt igennem af Professor Steenstrups egne Erindringer fra Carlsberg, hvortil Slægtskab og Venskab har knyttet ham fra tidligste Tid; hans nænsomme Forstaaelse af Mennesker og deres Udviklingskaar, som vi kender fra Biografien af Bricka, fornægter sig ikke i denne Bog.

E. J.